

Istraživanje života Jevreja u Kragujevcu na kraju XIX i u XX veku i snimanje filma „Jevrejska istorija Kragujevca,,

Poljoprivredno-hemijska škola „Dr Đorđe Radić,, Kraljevo

U realizaciji projekta bili su uključeni učenici, članovi školske sekcije koja izučava Holokaust: Anđela Tošković, Filip Vujović, Selena Vučković, Maja Marinković, Slađana Lazović i Tamara Vučićević.

Mentor: Marsela Eschenasi Milutinović, pedagog.

Projekat se odvijao kroz više faza:

- ❖ Pripremna faza
- ❖ Istraživanje i prikupljanje podataka o Jevrejima Kragujevca
- ❖ Intervju sa jevrejskim porodicama
- ❖ Rad na filmu (projektom je zamišljen petnaestominutni video zapis)

Pripremna faza

Pripremna faza smo realizovali u školi. Kroz rad sekcije učenici su se pobliže upoznali sa kulturom i načinom života Jevreja u Evropi između dva rata, kao i o stradanju Jevreja za vreme Holokausta. Realizovali smo više radionica na ovu temu u okviru programa Građansko vaspitanje i u okviru rada sekcije. Realizovane su radionice iz Priručnika za učenje o Holokaustu, Savez jevrejskih opština Srbije i Platoneum, 2012.godine.

Proučavali smo život Jevreja u našoj regiji kroz razne izvore (literatura, internet stranice). Knjiga „Jevreji Kragujevca,, Staniše Brkića I Milomira Minića nam je bila velika pomoć i putokaz šta sve treba da vidimo i posetimo u Kragujevcu.

Tokom pripremne faze učenici su osmislili plan koja će mesta u Kragujevcu posetiti, koje će podatke istraživati i o kojoj porodici će snimiti film.

Istraživanje i prikupljanje podataka u Kragujevcu

Nakon proučavanja literature i sticanja znanja o kulturi, načinu života i istoriji Jevreja u Srbiji, otišli smo u Kragujevac sa ciljem da istražimo i prikupimo podatke o Jevrejima ovog grada. Projekat je podržala i finansijski pomogla Ambasada SAD-a omogućivši nam dvodnevni boravak u Kragujevcu.

Tokom dvodnevnog boravka, 17 – 18. 04. 2013. godine posetili smo:

- Istorijski arhiv
- Spomen park Šumarice i Spomen muzej „21 oktobar”
- Jevrejsko groblje
- mesto gde se nalazila sinagoga
- kuće gde su živeli Jevreji
- prodavnice u kojima su radili

Intervjuisali smo:

- Branislavu Bebu Simović čija je majka Teodora Zam preživela Aušvic
- Danijelu i Oliveru Hollander, unuke Zoltana Hollandera koji je preživio Holokaust

Intrvjuisali smo Branislavu Simović čija je majka Teodora Zam preživela Aušvic

Osmišljavanje scenarija i snimanje filma „Jevrejska istorija Kragujevca,,

Dvodnevnim istraživanjem sakupili smo obilje podataka o životu jevrejskih porodica u Kragujevcu: Šnerson, Baron, Eli, Bošković, Judić, Levi, Pinto, Medina, Konfino, Pinhas, Demajorović, Braun, Alkalaj, Vajs. Muzej,, 21.oktobar,, poseduje zavidnu zbirku očuvanih fotografija i dokumenata jevrejskih kragujevačkih porodica.

Intervju sa Branislavom Simović čija majka je preživela Aušvic predstavlja izuzetan petnaestominutni video zapis koji ćemo moći iskoristiti u filmu.

Učenici su snimili intervju sa Danijelom i Oliverom Hollander, unukama Zoltana Hollandera koji je preživio Holokaust. Nesvakidašnja sudbina Zoltana Hollandera koji nakon pedeset godina pronalazi svoju braću bila je motiv romana I feljtona. Vladimira Jagličića.

Nakon provedenog istraživanja učenici su bili veoma motivisani da snime film. Koristeći istorijsku građu, fotografije, dokumenta, fotografije, intervjuje sa jevrejskim porodicama sa lakoćom su osmislili scenario i snimili film.

<https://www.youtube.com/watch?v=sg4DEUsILOA>

Rad je dobio prvu nagradu u kategoriji srednjih stručnih škola na konkursu,, Kreativna škola,, 2014.godine.

Meni, kao pedagogu je posebno značajno što je postignut cilj istraživanja. Učenici prema ovoj temi imaju aktivan pristup, a istraživanje života Jevreja i njihovih sudbina za vreme Holokausta doprinosi negovanju kulture sećanja. Ovakav način rada podstiče kod učenika uvažavanje drugih kultura što treba da doprinese međusobnoj toleranciji i poštovanju različitosti, a pre svega prevazilaženju predrasuda.

Marsela Eschenasi Milutinović
Pedagog PHŠ,,Dr Đorđe Radić” Kraljevo